

Judikatūras krājums

Lieta T-561/14

European Citizens' Initiative One of Us u.c.
pret
Eiropas Komisiju

Institucionālās tiesības – Eiropas pilsoņu iniciatīva – Pētniecības politika – Sabiedrības veselība – Sadarbība attīstības jomā – Savienības finansējums darbībām, kas saistītas ar cilvēka embriju iznīcināšanu – Komisijas paziņojums saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 211/2011 10. panta 1. punkta c) apakšpunktu – Prasība atcelt tiesību aktu – Procesuālā rīcībspēja – Apstrīdams tiesību akts – Daļēja nepieņemamība – Pārbaude tiesā – Pienākums norādīt pamatojumu – Acīmredzama kļūda vērtējumā

Kopsavilkums – Vispārējās tiesas (otrā palāta paplašinātā sastāvā) 2018. gada 23. aprīļa spriedums

1. *Tiesvedība — Absolūts šķērslis tiesas procesam — Pārbaude pēc tiesas ierosmes*
(Vispārējās tiesas Reglamenta 129. pants)
2. *Prasība atcelt tiesību aktu — Fiziskas vai juridiskas personas — Locus standi — Subjekta ar nosaukumu “European Citizens’ Initiative One of Us” prasība un juridiskas personas statusa neesamība — Nepieņemamība*
(LESD 263. panta ceturrtā daļa; Eiropas Parlamenta un Padomes Regula Nr. 211/2011)
3. *Prasība atcelt tiesību aktu — Pārsūdzami tiesību akti — Jēdziens — Tiesību akti, kas rada saistošas tiesiskās sekas — Komisijas paziņojums, kurā ir iekļauts tās lēmums neiesniegt tiesību akta priekšlikumu, reaģējot uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu — Iekļaušana*
(LES 11. panta 4. punkts; LESD 263. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 211/2011 10. panta 1. punkta c) apakšpunkts)
4. *Prasība atcelt tiesību aktu — Pārsūdzami tiesību akti — Jēdziens — Tiesību akti, kas rada saistošas tiesiskās sekas — Lēmums par atteikumu — Iekļaušana — Nosacījums*
(LESD 263. pants)
5. *Savienības pilsonība — Pilsoņu tiesības — Pilsoņu iniciatīvas iesniegšana — Regula Nr. 211/2011 — Komisijas pienākums veikt konkrētu darbību, ko paredz pilsoņu iniciatīva — Neesamība*
(LES 11. panta 4. punkts un 17. panta 1.–3. punkts; LESD 225., 241. un 289. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 211/2011 1. apsvērums, 4. pants un 10. panta 1. punkta c) apakšpunkts)
6. *Iestāžu akti — Preambula — Juridiski saistošs spēks — Neesamība*

7. *Savienības pilsonība — Pilsoņu tiesības — Pilsoņu iniciatīvas iesniegšana — Regula Nr. 211/2011 — Novērtējums, ko veic Komisija — Pienākums atsevišķi izklāstīt juridiskos un politiskos secinājumus — Neesamība*

(Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 211/2011 20. apsvērums un 10. panta 1. punkta c) apakšpunkts)

8. *Iestāžu akti — Pamatojums — Pienākums — Apjoms — Pienākuma norādīt pamatojumu vērtējums saskaņā ar lietas apstākļiem*

(LESD 296. panta otrā daļa)

9. *Iestāžu akti — Pamatojums — Pienākums — Apjoms — Komisijas paziņojums, kurā ir iekļauts tās lēmums neiesniegt tiesību akta priekšlikumu, reaģējot uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu*

(LESD 296. pants; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 211/2011 10. panta 1. punkta c) apakšpunkts)

10. *Prasība atcelt tiesību aktu — Pamati — Pamatojuma neesamība vai tā nepietiekamība — Pamats, kas atšķiras no pamata par tiesiskumu pēc būtības*

(LESD 263. un 296. pants)

11. *Savienības pilsonība — Pilsoņu tiesības — Pilsoņu iniciatīvas iesniegšana — Regula Nr. 211/2011 — Novērtējums, ko veic Komisija — Paziņojums, kurā ir iekļauts lēmums neiesniegt tiesību akta priekšlikumu Savienības likumdevējam — Pārbaude tiesā — Robežas*

(LES 17. panta 1. punkts; Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas Nr. 211/2011 10. panta 1. punkta c) apakšpunkts)

1. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 53. punktu)

2. No LESD 263. panta ceturtās daļas formulējuma izriet, ka tikai fiziskas un juridiskas personas var celt prasību atcelt tiesību aktu saskaņā ar šo tiesību normu. Tomēr dažos īpašos gadījumos organizācija, kura nav juridiska persona atbilstīgi kādas dalībvalsts vai trešās valsts tiesībām, tomēr var tikt uzskatīta par juridisku personu LESD 263. panta ceturtās daļas izpratnē un tai var tikt ļauts celt tiesā prasību atcelt tiesību aktu, pamatojoties uz šo tiesību normu. Tas tā ir tostarp tad, ja savā darbībā vai rīcībā Savienība un tās iestādes uzskata konkrēto organizāciju par tādu, kura ir atsevišķs subjekts, kuram var būt tam raksturīgās tiesības vai kurš var tikt pakļauts pienākumiem vai ierobežojumiem.

Tādēļ ir jāatzīst par nepieņemamu prasība, ko ir cēlis subjekts ar nosaukumu “Eiropas pilsoņu iniciatīva”, kuram nav juridiskas personas statusa saskaņā ar kādas dalībvalsts vai trešās valsts tiesību aktiem un kurš nav ticis uzskatīts par atsevišķu subjektu. Šajā ziņā no Regulas Nr. 211/2011 par pilsoņu iniciatīvu neizriet, ka tā piešķir juridiskās personas statusu Eiropas pilsoņu iniciatīvai, to uzskatot par atsevišķu subjektu. Šādam subjektam nav iespējas iesniegt prasību Savienības tiesā.

(skat. 58.–63. punktu)

3. Prasību atcelt tiesību aktu LESD 263. panta izpratnē var celt attiecībā uz jebkuru iestāžu pieņemtu aktu – lai kāds arī būtu tā veids vai forma –, kas paredzēts tādu saistošu juridisku seku radīšanai, kuras var ietekmēt prasītāja intereses, būtiski mainot tā tiesisko stāvokli.

Tā tas ir gadījumā ar paziņojumu, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 211/2011 par pilsoņu iniciatīvu 10. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ar kuru Komisija pieņem galīgo nostāju neiesniegt tiesību akta priekšlikumu, atbildot uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu. Šajā paziņojumā ir izklāstīta Komisijas galīgā nostāja, kas ietver tās lēmumu neiesniegt tiesību akta priekšlikumu, atbildot uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu un, vispārīgāk, neveikt nekādas darbības, atbildot uz to. Turklāt šis paziņojums ir rezultāts tai īpašajai procedūrai, kuru uzsāka un veica iniciatīvas organizētāji, pamatojoties uz Regulu Nr. 211/2011, un tā pieņemšana ir Komisijas pienākums. Ņemot vērā šos apsvērumus, paziņojums rada saistošas juridiskas sekas, kas var ietekmēt organizētāju intereses, būtiski mainot to tiesisko stāvokli.

Turklāt pilsoņu tiesības, kas noteiktas LES 11. panta 4. punktā, paredz stiprināt Eiropas pilsonību un uzlabot Savienības demokrātisku pastāvēšanu, kuras galvenais mērķis ir veicināt pilsoņu līdzdalību Savienības demokrātiskajā dzīvē un padarīt Savienību pieejamāku. Komisijas atteikuma iesniegt Savienības likumdevējam tiesību akta priekšlikumu, kas formulēts paziņojumā, kāds paredzēts Regulas Nr. 211/2011 10. panta 1. punkta c) apakšpunktā, neiesniegšana tiesas kontrolei varētu mazināt šī mērķa sasniegšanu, jo Komisijas patvaļas risks atturētu jebkādu Eiropas pilsoņu iniciatīvas mehānisma izmantošanu, ņemot vērā arī stingrās procedūras un nosacījumus, kas attiecas uz šo mehānismu.

(skat. 68., 71., 77. un 93. punktu)

4. Attiecībā uz tiesību akta pastāvēšanu, par kuru var celt prasību par tiesību akta atcelšanu, ja Komisijas akts ir negatīvs, tas ir jānovērtē pēc pieteikuma, uz kuru tas ir sagatavots kā atbilde, rakstura. Jo īpaši atteikums ir akts, par kuru saskaņā ar LESD 263. pantu var celt prasību atcelt tiesību aktu, ja aktu, kuru iestāde atsakās pieņemt, saskaņā ar šo noteikumu varēja apstrīdēt. Tomēr, situācija atšķiras, ja Komisijas lēmums ietilpst procedūrā, kas precīzi definēta Savienības regulā, kuras kontekstā Komisijai ir jāizskata pieteikums, ko iesniegusi persona saskaņā ar šo regulu.

(skat. 85. un 86. punktu)

5. Komisijai nav jāisteno konkrēta rīcība, ko ierosina Eiropas pilsoņu iniciatīva. LES 17. panta 2. punktā un LESD 289. pantā Komisijai piešķirtās likumdošanas iniciatīvas pilnvaras nozīmē, ka principā Komisijai ir jāizlemj, vai iesniegt tiesību akta priekšlikumu vai vajadzības gadījumā noteikt tā priekšmetu, mērķi un saturu. Šis Līgumos Komisijai piešķirtās likumdošanas iniciatīvas kvazimonopols ir izskaidrojams ar tās funkciju saskaņā ar LES 17. panta 1. punktu, proti, veicināt Savienības vispārējās intereses, un tās neatkarību saskaņā ar LES 17. panta 3. punkta trešo daļu, pildot savus pienākumus.

Šo kvazimonopolu neietekmē tiesības uz Eiropas pilsoņu iniciatīvu, kas ietvertas LES 11. panta 4. punktā. Šajā ziņā Savienības iestāžu nolūks nepiešķirt likumdošanas iniciatīvas tiesības Eiropas pilsoņu iniciatīvas mehānismam ir apstiprināts Regulas Nr. 211/2011 par pilsoņu iniciatīvu 1. apsvērumā, kurā būtībā Eiropas pilsoņu iniciatīvai piešķirtās tiesības ir pielīdzinātas tiesībām, kādas piešķirtas Parlamentam saskaņā ar LESD 225. pantu un Padomei saskaņā ar LESD 241. pantu. Tomēr Parlamenta vai Padomes lūgums neuzliek Komisijai pienākumu iesniegt tiesību akta priekšlikumu. Šis likumdevēja nolūks ir apstiprināts arī Regulas Nr. 211/2011 10. panta 1. punkta c) apakšpunkta formulējumā. Turklāt šāds secinājums netiek apšaubīts ar Eiropas pilsoņu iniciatīvas priekšlikuma reģistrācijas procedūras, kas paredzēta minētās regulas 4. pantā, pastāvēšanu.

Tā kā Eiropas pilsoņu iniciatīvas mehānisma mērķis ir aicināt Komisiju saskaņā ar tās pilnvarām iesniegt tiesību akta priekšlikumu, fakts, ka tai ir atļauts īstenot ievērojamu rīcības brīvību, īstenojot likumdošanas iniciatīvas pilnvaras, neietekmē šo mērķi.

(skat. 109.–111., 113., 114., 116., 124. punktu)

6. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 128. punktu)

7. Ciktāl pienākums atsevišķi izklāstīt juridiskos un politiskos secinājumus par Eiropas pilsoņu iniciatīvu, kāds ir minēts Regulas Nr. 211/2011 20. apsvērumā, nav pārņemts minētas regulas 10. panta 1. punkta c) apakšpunktā, noteicošais ir regulas saturs. No minētā izriet, ka Komisijai nav šāda pienākuma, sagatavojot šajā normā paredzēto paziņojumu. Katrā ziņā, pieņemot, ka Komisijai šāds pienākums ir juridiski saistošs, tam esot tīri formālam, tā pārkāpums nevar izraisīt paziņojuma, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 211/2011 10. panta 1. punkta c) apakšpunktu, atcelšanu.

(skat. 130. un 131. punktu)

8. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 141., 142., 144. un 145. punktu)

9. Ciktāl paziņojums, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 211/2011 par pilsoņu iniciatīvu 10. panta 1. punkta c) apakšpunktu, ir akts, par kuru var celt prasību atcelt tiesību aktu, uz to attiecas LESD 296. pantā noteiktais pienākums norādīt pamatojumu, un tādēļ tam ir jāļauj Eiropas pilsoņu iniciatīvas organizētājiem noteikt, vai tas ir kļūdains, un Savienības tiesai veikt pārbaudi. Jo īpaši Komisijai ir jāizklāsta juridiskie, politiskie vai citi iemesli, kuru dēļ tā ir izlēmusi neiesniegt priekšlikumus tiesību aktiem, kas iesniegti attiecīgās Eiropas pilsoņu iniciatīvas ietvaros. Komisijas pienākums paziņojumā, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 211/2011 10. panta 1. punkta c) apakšpunktu, norādīt iemeslus, kāpēc tā uzņemas vai neuzņemas veikt darbību pēc Eiropas pilsoņu iniciatīvas, ir īpaša šajā normā paredzēta izpausme pienākumam norādīt pamatojumu.

(skat. 143. un 147. punktu)

10. Skat. nolēmuma tekstu.

(skat. 146. punktu)

11. Attiecībā uz paziņojumu, kas pieņemts saskaņā ar Regulas Nr. 211/2011 par pilsoņu iniciatīvu 10. panta 1. punkta c) apakšpunktu un kurā iekļauts Komisijas galīgais lēmums neiesniegt tiesību akta priekšlikumu Savienības likumdevējam, Savienības tiesai ir jāveic ierobežota kontrole, lai pārbaudītu, papildus pamatojuma pietiekamībai, acīmredzamas kļūdas minētā lēmuma vērtējumā. Īstenojot likumdošanas iniciatīvas pilnvaras, Komisijai ir plaša rīcības brīvība, ciktāl tā ar šo uzdevumu saskaņā ar LES 17. panta 1. punktu tiek aicināta veicināt Savienības vispārējās intereses, iespējams, īstenojot sarežģītas arbitrāžas starp konfliktējošām interesēm. No minētā izriet, ka Komisijai ir plaša rīcības brīvība lemjot, vai veikt darbības pēc Eiropas pilsoņu iniciatīvas.

(skat. 169. un 170. punktu)